

"לחדש קשר" - סדנה לחדר מורות/ים בהנחיית אשת צוות

סדנה זו מיועדת למורות/ים והיא עוסקת בקשר שלנו עם ההורים. זהו המפגש הראשון בסדרת הסדנאות של "לחדש קשר" עם ההורים. עידן הקורונה זימן ומזמן לנו אתגרים חדשים בקשר עם התלמידות/ים אך גם עם ההורים. הלמידה מרחוק בשנה החולפת אילצה את כולנו להסתפק בעיקר בקשר דרך המסכים, לעיתים מול ילדות/ים והורים שלא זכינו לראות פנים מול פנים, וספק אם נזהה אותם ברחוב. השתייה הממושכת בסגרים והימצאות כל בני המשפחה בתוך הבית גררה עמה לעיתים רפיון בגבולות – בין ההורים לילדות/ים, בין המורות/ים לתלמידים/ות ובין המורות/ים להורים. נראה כי בשנה הקודמת יותר מתמיד התגבר הטשטוש בין העולם המקצועי לעולם האישי. רובנו אפשרנו בשנה זו פניות רבה יותר להורים, הפניות עזרה להורים להרגיש מוחזקות/ים יותר בשנה מורכבת כל כך, ומאידך לעיתים יצרה תלות של ההורים בנו, מה שהקשה עלינו כמורות/מחנכות.

המטרות של סדנה זו הן קודם כל לבחון ולהבין מה היתה ההשפעה של הקורונה והלמידה מרחוק על הקשר שלנו עם ההורים. מטרה נוספת היא לראות את תחילת השנה הנוכחית כהזדמנות לשים לב עם אלו רגשות/חוויות אנחנו מגיעות למפגש המחודש עם ההורים, לשאול מה מכל מה שנוצר בשנה הקודמת נרצה לשמר ולמנף? אילו גבולות נרצה להחזיר (אם בכלל)? האם טוב לנו עם הטשטוש שנוצר או שמא הוא עלול להקשות עלינו השנה?

* בסוף המערך הוספנו נספח להרחבה על המשולש הורה-מורה-ילד.

מהלך הסדנה

מה צריך להכין	תיאור הפעילות	הפעילות
סרטון	נצפה בסרטון "מורה טובה" מתוך הסדרה חברות. נשאל: אילו רגשות עולים בכן מהצפייה בסרטון? האם חוויתן חוויה דומה בעבר?	פתיחה 10 ד'
משפטים המצורפים בהמשך, תמיד כדאי להכין גם כמה ריקים למקרה שלמישהי יהיה רעיון אחר.	נניח על הרצפה משפטים (מצורף קובץ בסוף המערך) כל מורה בוחרת משפט שהיא מתחברת אליו, נתקלה בו בשיחות עם ההורים או בחוויותיה כמורה, או משפט שמעורר בה רגש כלשהו (בעיקר לאור אירועי השנה החולפת) כל מורה בתורה תציג את המשפט שבחרה, ונשאל אותה שאלות לגביו.	תרגיל "פעם אמרו לי..." 20 ד'

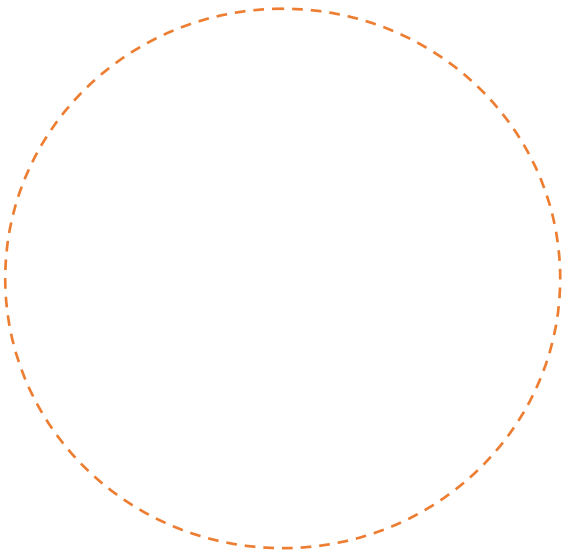
	<p>להלן שאלות שמתייחסות ל<u>כל המשפטים</u> :</p> <p>« כשאת קוראת את המשפט אילו רגשות עולים בך ? « אם קרה לך בעבר איך הגבת? « איך היית רוצה להגיב?</p> <p>בנוסף, לכל משפט אפשר לשאול שאלות ספציפיות, למשל לגבי המשפט: "עדיין אין לך ילדים, אם היית אמא היית מבינה..." שאלות אפשריות:</p> <p>« אילו תחושות עולות בך כשאת שומעת משפט כזה? « עד כמה בעיניך, אם בכלל, העובדה שאין לך ילדים משפיעה על תפקודך כמורה/ כמחנכת? « מה לדעתך את כן מביאה למפגש עם הילדים וההורים?</p> <p>לגבי המשפט: "למה בשנה שעברה אפשר היה לדבר בווטסאפ בכל שעה ועכשיו פתאום חוזרים להגבלות?" שאלות אפשריות:</p> <p>« האם חשת בשנה החולפת בנוח עם הגבולות החדשים שנוצרו? « האם זה משהו שתרצי להמשיך? במידה ולא, מה ואיך היית רוצה להעביר את המסר להורים?</p> <p>לגבי המשפט: "אמא זו המורה לאנגלית, אבל אני לא חושבת שהיא בכלל מזהה אותי אחרי שנה בזום" שאלות אפשריות:</p> <p>« איך לדעתך האמא בסיטואציה הזו מרגישה? « איך סיפור כזה תופס אותך במקום שלך כמורה?</p>	
	<p>נדבר את הפתיח של המערך.</p> <p>נדגיש שחשוב להיות אמפטיים גם לעצמי כמורה וגם להורה. בעיקר לאור השנה הקודמת בה הגבולות היטשטשו ונוצר קשר מסוג שונה עם ההורים, תקשורת ישירה יותר, זמינה יותר וגם רגישה יותר.</p>	<p>איסוף הדברים שעלו: 5 ד'</p>

	<p>אם נעצור ונתבונן "מבחוץ" על הרגשות שלנו בסיטואציות השונות, נבין מה מפעיל אותנו, נוכל אולי למתן את הרגשות שלנו, ואולי נצליח לראות נקודת מבט אחרת (בדומה למודל אפר"ת, למי שמכירות).</p>	
	<p>המטרה של פעילות זאת היא להגדיר לעצמי איזה מערכת יחסים אני רוצה עם ההורים השנה. מערכת יחסים שמבוססת על כמה דברים: על הצרכים שלי כמחנכת/מורה, על מה לדעתי הצרכים של ההורים, על המטרות הספציפיות שלי ועל הכוחות שלי שיכולים לעזור לי בביסוס מערכת היחסים.</p> <p>אפשר לעבוד עם קלפי שיח- משפטי העצמה, או שכל אחת תמלא בצורה חופשית את המעגלים בהקשר של הקשר עם ההורים (מצורף דף עבודה):</p> <p>הצרכים שלי כמחנכת/מורה (מה אני צריכה מההורים כדי לתפקד בצורה מיטבית כמורה?) מהם לדעתי הצרכים של ההורים (למה הם זקוקים ממני כמחנכת/מורה?) המטרות שלי כמחנכת/מורה (איזה מטרות קונקרטיים יש לי לשנה הזאת?) הכוחות/החוזקות שלי כמחנכת/מורה בקשר עם ההורים.</p> <p>דוגמא:</p> <p>הצרכים שלי - ההורים יכירו בגבולות האישיים שלי ויכבדו את שעות השיח עימי, ההורים יסמכו עלי ועל הדרך שלי עם הילדים.</p> <p>הצרכים המשוערים של ההורים - שאראה את הילד/ה שלהם, שאקיים איתם תקשורת רציפה לגביו/ה, לא רק במקרה של קושי.</p> <p>מטרות ספציפיות - לייצר מערכות יחסים טובות עם הורים ספציפיים (אפשר לנקוב בשמות) כדי לקדם את ילדיהן/ם.</p> <p>כוחות - קשובה, אמפטיית, מדברת "בגובה העיניים", מכירה בקשיים.</p>	<p>פעילות אישית</p> <p>"לפתוח את הקשר"</p> <p>10 ד'</p>

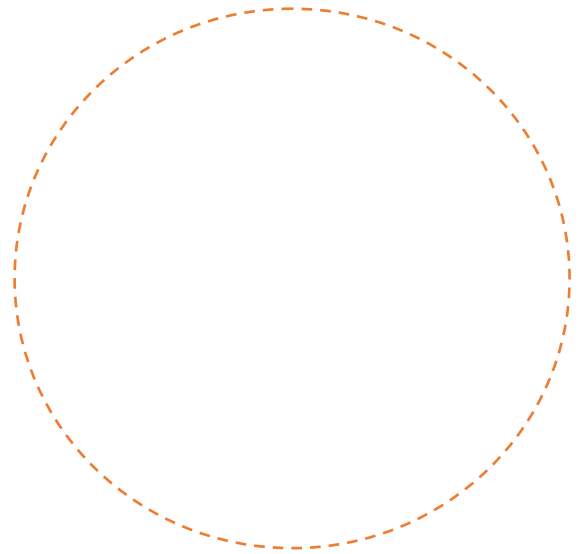
	<p>באיסוף אפשר להתייחס לנקודות הבאות:</p> <p>צרכים שגיליתי שהם חשובים לי <u>בעקבות השנה הקודמת</u> (למשל, אם הצורך הוא לחזור לגבולות קודמים – אפשר לחשוב ביחד במליאה איך מעבירים את המסר להורים, שמאחר וחזרנו לשגרה רגילה יהיה נכון יותר לחזור לשעות תקשורת קבועות בהן המחנכת תוכל להיות פנויה לגמרי עבור ההורים). חשוב להדגיש שכדי שנפתח קשר אמיתי עם ההורים חייבת להיות הלימה בין הצרכים שלי כמחנכת/מורה לבין הצרכים של ההורה, כך שכל אחד מהצדדים ירגיש שיש לו מקום, ושמכבדים אותו ואת רגשותיו.</p> <p>כוחות שגיליתי על עצמי בשנה הקודמת אשר יכולים לחזק את הקשר שלי עם ההורים</p> <p>מטרות – מה הייתי רוצה שיהיה השנה שונה משנה שעברה או בכלל משנים קודמות? האם זיהיתי משהו בשנה האחרונה שחשוב לי למנף לקשר עם ההורים?</p>	<p>שיתוף במליאה</p> <p>ואיסוף של הדברים (או בזוגות לפי גודל הקבוצה)</p> <p>15 ד'</p>
	<p>מה מכל מה שחווית בסדנה ניתן לקחת למפגש ראשון עם ההורים. אם אתן ממשיכות עם אותם הורים, חשבו על הורה שהייתן רוצות ליצר עימו התחלה חדשה, מה מבין כל מה שהעליתן יכול לתרום לפתיחת שיח חדש עימו?</p> <p>אם אתן מחנכות/מורות חדשות – מה הדבר הכי חשוב שהייתן רוצות לומר להורים עם תחילתה של שנה חדשה?</p> <p>דוגמאות לאמירות:</p> <p>בשנה החולפת, לאור הנוכחות המוגברת של כולנו בבית ומאחורי המסכים היטשטשו מעט הגבולות בין כולנו – הורים וילדים, מורים וילדים, הורים ומורים. נראה כי השנה נחזור לשגרה המוכרת לנו. חשוב שנשכיל לשמר את הקשרים הפתוחים שנוצרו, אך נדע לשמור זה על זה ונשור על הגבולות שישאירו את כולנו מלאי אנרגיה.</p>	<p>סבב סיכום</p>
<p>מילות השיר בהמשך המערך</p>	<p>כל עוד/עלי מוהר</p>	<p>שיר לסיים</p>

משפטים: פעם אמרו לי...

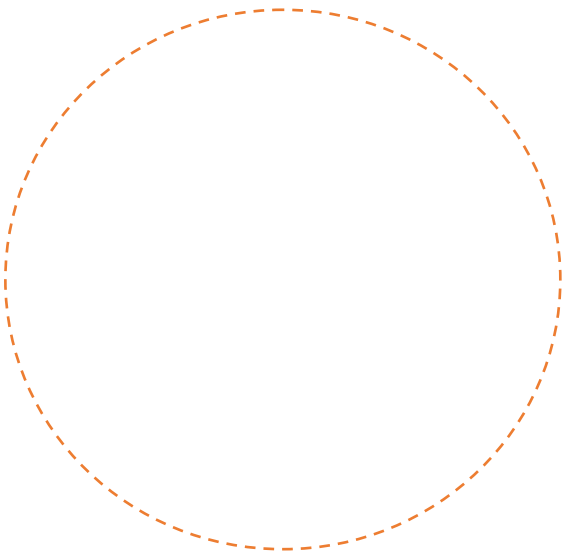
- עדיין אין לך ילדים, אם היית אמא היית מבינה...
- את לא מבינה את הילד שלי, בכל השיעורים האחרים הוא מלאך
- מקווים שאת לא מבשלת לנו משהו השנה...
- שיחת טלפון "דחופה" בשבת בצהריים: רציתי לדעת אם להביא ביום ראשון חולצה לבנה...
- אנחנו לא מאמינים בנחיצות שיעורי הבית
- את תמיד מאשימה את הילדה שלי
- כנראה הבעיה אצלך, כי בבית הוא מתנהג ממש יפה
- אז מה אם הילדה קצת טובב?
- תלמדי ממחנכת הכיתה מה היא עושה, אצלה הוא עובד מדהים...
- אז היא איחרה לשיעור, אז מה קרה?
- אולי פשוט תלמדי להסתדר עם הבת שלי במקום להאשים אותה בכל דבר?
- איך זה שתמיד רק את הבת שלי מענישים?
- אם את לא יודעת להתמודד עם הילד שלי, אולי את בכלל במקצוע הלא נכון...
- לא נראה לי שהילדה שלי למדה משהו בכל השנה שעברה
- אני מקווה שהשנה יהיו קצת פחות שיעורים אחרי שנת הקורונה
- למה בשנה שעברה אפשר היה לדבר בווטסאפ בכל שעה ועכשיו פתאום חוזרים להגבלות?
- ההורים חונקים אותי, אין לי אויר... כאלו אני עובדת 24/7
- אחרי שנה מאחורי המסך, יש ילדים שאני לא בטוחה שאזהה ברחוב, לבטח לא הורים

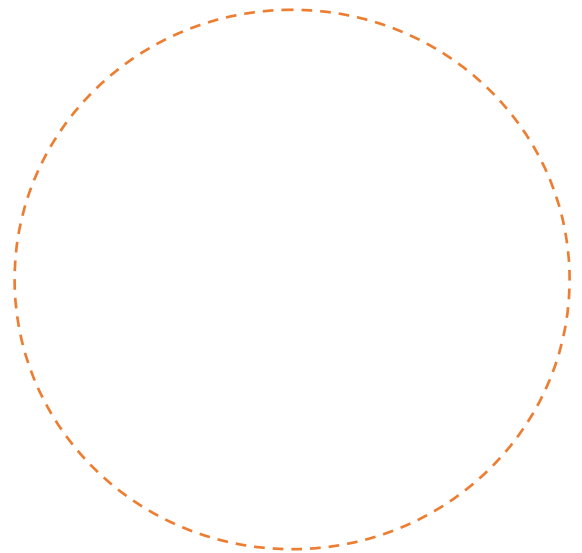
הצרכים של ההורה (לפי הבנתי) (2)

הצרכים שלי כמחנכת/מורה (1)

הכוחות/חוזקות שלי כמחנכת/מורה (4)

המטרות שלי כמחנכת/מורה (3)

נספח 3: שיר סיום

כל עוד

מילים: עלי מוהר

לחן: יוני רכטר

פעם הלך אחריו הוא מנסה לשמוע את קול צעדיו אך הילדים עוד שרים שיר על יורה וחצב, וגם שפתיו של גבר לוחשות עכשיו: גם אם אלך בגיא צלמוות הן לא אירא, גם אם אפול פתאום יאמר לבי שירה כל עוד עולה הבוקר כל עוד נכתב הלוח כל עוד הולך לו בן ואב בעקבותיו כל עוד שרים הילדים על שנה חדשה כל עוד הכל מתחיל פה שוב מהתחלה כל עוד הים מתעורר כל עוד הרוח עולה כל עוד על שחור הלוח תתנוסס מילה ילד הולך לו ברחוב בבוקר בהיר של תשרי אל בית הספר שוב יוצאים הילדים	ילד הולך לו ברחוב בבוקר בהיר של תשרי אל בית הספר שוב יוצאים הילדים גבר הולך אחריו משגיח, רואה - לא - נראה ורק אחר כך הוא עומד שם ורואה איך עוד שנה פה נפתחת כמו כל שנה, בסתיו, איך בן הולך לו לבד ואב בעקבותיו גבר רואה בחשאי איך בנו נכנס לכיתה גבר עומד כמו ילד שנשאר בחוץ וכבר שרים שם בפנים שיר של שנה חדשה הו איך הכל מתחיל פה שוב מהתחלה - שוב הם שרים על הגשם שוב הם שרים על סתיו ועל הלוח עולות שוב אותיות הכתב (א.ב.ג.ד.ה.ו.ז.ח.ט.י.כ.ל.מ.נ.ס.ע.פ.צ.ק.ר.ש.ת.) גבר באמצע הבוקר גבר בלב חיין על יד גדר של בית ספר לבדו ניצב והוא זוכר שאביו
---	---

נספח 4:

המשולש הורה-מורה-ילד הוא משולש רגיש הטומן בחובו רגשות, אתגרים, מחשבות ופרשנויות שונות. כל אחד מקודקודי המשולש הוא עולם ומלואו של צרכים, רצונות ורגשות. כדי שהמשולש הזה יתקיים בהרמוניה חשוב לתת את הדעת לצרכים של כל אחד מהצדדים.

ההורות של היום היא הרבה יותר מורכבת מבעבר. אם בעבר, ההיררכיה בבית היתה ברורה הרי שהיום הרבה פעמים אנחנו מוצאים שהילד הוא המרכז ועל פיו יישק דבר. היום כהורים אנחנו רוצים להיות ה"חברים" של הילדים שלנו מבלי לשים לב להבדל המהותי בין קשר טוב של הורה-ילד ובין קשר חברי. יש רצון לרצות את הילד כדי לזכות באהבתו וקרבתו. דרכי החינוך שגדלנו עליהם השתנו, ולכן ההורים נמצאים היום עם הרבה סימני שאלה ותחושה של חוסר אונים ובדידות בהורות.

במקביל, מערכת החינוך השתנתה. בעבר בעיקר מערכת החינוך התמודדה עם בעיות למידה והתנהגות של התלמידים בעוד שהיום להורים אחריות מכרעת בנושאים אלו והם מצופים לקחת חלק פעיל בהתמודדות עם בעיות אלו. ההורים נקראים לבית הספר לעיתים קרובות יותר וחשים עצמם תחת ביקורת של המערכת. מאידך, יש ציפייה גדולה מצוותי החינוך להיות מעורבים בחיי התלמיד הרבה יותר מבעבר. עם התפתחות הטכנולוגיה, הנגישות של ההורים והתלמידים לצוות החינוכי כמעט ואינה מוגבלת וקיים ערבוב בין החיים האישיים לחיים המקצועיים, דבר המתרחש בדיסציפלינות שונות אך משמעותי מאד בעולם החינוך.

לעיתים כצוות אנו חשים כי הדרישות מאיתנו אינן סבירות, מרגישים כי מופנים אלינו כעסים לא מוצדקים, דבר המוביל לתחושת תסכול, חוסר אמון והערכה כלפינו וכלפי העשייה שלנו. לעיתים אנשי הצוות חשים כי ההורה מתנשא מעליהם, מבקר אותם או רואה בהם ספקי שירות ותו לא ואם הוא אינה מרוצה לכאורה מהשירות, מופנה אליו כעס.

מאידך, ההורה, לעיתים מרגיש גם הוא כי הדרישות ממנו אינן סבירות בנוגע למעורבותו בתלמידאות של ילדיו, מרגיש כי באים אליו בטענות ותלונות וכי אין בידו לעזור לילדו. לעיתים קרובות הוא מרגיש מואשם בכל התנהגות לא רצויה של הילד, האשמה המלווה באמירות כ"אם היית קצת יותר... אז הילד היה.....". לעיתים מסתובב ההורה עם תחושה כי הילד שלו "סומן" ועוד ועוד.

ישנם הורים החשים גם הם כי המורה מתנשא מעליהם, נוהג בפטרוניות כאומר "אני מבין טוב מכם".

מבלי שנשים לב נוצרות פרשנויות, ציפיות שלא נענות, אכזבות וקשיים לא מעטים בקשר בין הצדדים.

הפער גדל, התקשורת נפגעת ועולות האשמות ואכזבות הדדיות.

מחקרים העלו כי קיים קשר חיובי בין מעורבות הורים במערכת החינוך לבין הישגי הילדים והתנהגותם. בשעה שהורה רואה במורה כשותף לדרך, כבעל ברית לאותה מטרה נעלה ובשעה שהמורה חש אותה הרגשה כלפי הורה אז התקשורת בין שני הצדדים מעמיקה ומתקיים שיתוף פעולה פורה דבר המשפיע על הישגי הילד.

חשוב לזכור כי ההורה שולח את ילדו לבית הספר כשעל גבו מונח "התיק של ההורה" על כל קשייו. הורה אשר החוויה הלימודית או החברתית שלו היתה קשה, מבלי משים שם על כך דגש וסביר להניח כי הילד ישא את אותו מטען אם לא נזהה זאת ונעזור לו לקטוע את הרצף.

ברור כי קיימת חשיבות עליונה לייסוד מערכת יחסים מפרה ובונה בין ההורה למורה.

הפגישה בין המורה להורה היא מעין רחוב דו סיטרי בו ההורה זקוק למשוב של המורה על ילדו, כשם שהמורה זקוק למשוב מההורה כדי להבין האם מאמציו בכיתה נושאים פרי. בנוסף, חשוב לזכור כי בידי המורים קיים כוח רב, למילותיהם יש משקל רב המשפיע ישירות על הילד ועל הקשר בין הילד להורה.

העברת מידע אמין בין שני הצדדים גם היא חיובית כדי לדייק את צרכי הילד ולפעול נכון על מנת לספק אותם.